

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่
ประสบอุทกภัย : บ้านต้ำคอนมุล หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านต้ำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ทำการศึกษาใน
เฉพาะกลุ่มประชากรโดยการคัดเลือกประชากรตัวอย่างในการสอบถามแบบเฉพาะเจาะจง คือเลือก
ประชากรตัวอย่างจากหัวหน้าครัวเรือนผู้ที่ประสบอุทกภัยทั้งหมดในเดือนสิงหาคม 2544 ที่ผ่านมา
จำนวน 109 คนในหมู่บ้านต้ำคอนมุล ทั้งนี้เพื่อที่จะรับทราบ ข้อมูลจากประสบการณ์โดยตรงของผู้
ประสบอุทกภัยเอง ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ อัตราส่วน
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เรียงตามคะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด
การทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย ใช้สถิติที่ใช้วัดขนาดและ
ทิศทางของความสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่
ประสบอุทกภัยในปี 2544 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 109 คน ผลการสำรวจข้อมูล ได้แสดงตามตาราง
ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตาม ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลด้าน เพศ และ กลุ่มอายุ

N = 109

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	μ	σ
เพศ			-	-
ชาย	66	60.6		
หญิง	43	39.4		
รวม	109	100		
กลุ่มอายุ			48.54	13.33
17-25 ปี วัยเยาวชน	4	3.7		
26-40ปี วัยทำงานตอนต้น	23	21.1		
41-60 ปี วัยทำงานมั่นคง	60	55.0		
61-81 ปี วัยอาวุโส	22	20.2		
รวม	109	100		

จากตารางที่ 2 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ตามจำนวนและร้อยละ สรุปได้ดังนี้

เพศ พบว่าส่วนใหญ่ หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยจะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.6 หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง มีเพียงร้อยละ 39.4 เท่านั้น

กลุ่มอายุ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย มีอายุต่ำสุด 17 ปี อายุสูงสุด 81 ปี กลุ่มอายุของหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มใหญ่ที่สุดคือกลุ่มอายุ 41-60 ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มที่ทำงานมั่นคง ร้อยละ 55.0 รองลง ไป เป็นกลุ่มอายุ 26-40 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงานต้น ร้อยละ 21.1 ที่เหลือเป็นกลุ่มอายุ 61-81ปี กลุ่มอาวุโส และ กลุ่มอายุ 17-25 ปี ซึ่งถือเป็นกลุ่มวัยเยาวชนเริ่มต้นสร้างครอบครัว จำนวนร้อยละ 20.2 และ 3.7 ตามลำดับ

เลขหมู่.....
 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อ/ทพ
 613
 83761

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

N = 109

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	μ	σ
การศึกษา			2.16	0.68
ไม่ได้เรียน	10	9.2		
ประถมศึกษา	78	71.6		
มัธยมศึกษา	17	15.6		
ปวช./ปวท./ปวส	2	1.8		
ปริญญาตรี	2	1.8		
รวม	109	100		
อาชีพ			-	-
เกษตรกรรวม	52	47.7		
อาชีพอื่นๆ	57	52.3		
รวม	109	100		
รายได้ต่อเดือน			2,719.54	2,020.68
ต่ำ (600-3,250 บาท)	92	84.4		
ปานกลาง (3,251-6,500บาท)	10	9.2		
สูง (6,501-13,000 บาท)	7	6.4		
รวม	109	100		

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ตามจำนวน และร้อยละ สรุปได้ดังนี้

การศึกษา พบว่า หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.6 รองลงไป เป็นระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 15.6 ที่เหลือมีการศึกษาระดับปวช. /ปวท./ปวส. และปริญญาตรีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 1.8 เป็นที่น่าสังเกตว่ามีหัวหน้าครัวเรือนไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 9.2 ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ

อาชีพ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนผู้ประกอบกษัยส่วนใหญ่ มีอาชีพอยู่ในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่นอกจากอาชีพเกษตรกรรม เช่น รับจ้าง ค้าขาย รับราชการ มีจำนวนร้อยละ 52.3 มากกว่า อาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีเพียง ร้อยละ 47.7 แสดงว่าในกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่อายุน้อยถือเป็นคนรุ่นใหม่ เริ่มหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกจากอาชีพภาคการเกษตรกรรม มากยิ่งขึ้น

รายได้ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนผู้ประกอบกษัยส่วนใหญ่ จัดว่าเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ คือ มีรายได้ในช่วง 600 – 3,250 บาทต่อเดือน (ยึดถือตามข้อมูลด้านตัวเลขของรายได้ที่สำรวจได้ในบริบทชุมชนบ้านคำคอนมูลเป็นหลัก ประกอบกับการพิจารณาตามภาวะเศรษฐกิจ และค่าครองชีพในปัจจุบันตามเกณฑ์ของสภาพัฒนาการความมั่นคงแห่งชาติ หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10) โดยคิดเป็นร้อยละ 84.4 รองลงไปเป็นผู้ที่มีรายได้ปานกลาง ซึ่งมีรายได้ในช่วง 3,251 – 6,500 บาทต่อเดือน คงเหลือคือผู้มีรายได้สูง ซึ่งมีรายได้ในช่วง 6,501 – 13,000 บาท มีเพียงร้อยละ 6.4 เท่านั้น

ตารางที่ 4 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตาม ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ด้าน สถานภาพการสมรส ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

N = 109

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	μ	σ
สถานภาพการสมรส			-	-
โสด/หม้าย/หย่า/แยก	75	68.8		
สมรส (คู่)	34	31.2		
รวม	109	100		
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน			11.83	0.71
ต่ำกว่า 12 เดือน/ปี	7	6.4		
ครบ 12 เดือน/ปี	102	93.6		
รวม	109	100		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			4.03	1.44
น้อย (1-5 คน)	97	89.0		
มาก (6-10 คน)	12	11.0		
รวม	109	100		

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบ อุทกภัย สรุปได้ดังนี้

สถานภาพการสมรส พบว่า หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยส่วนใหญ่ มีสถานภาพ การสมรส โสด/หม้าย/หย่า/แยก ร้อยละ 68.8 ที่เหลือมีสถานภาพการสมรส คู่ อยู่กินกับสามี/ภรรยา ร้อยละ 31.2

ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยส่วนใหญ่ ใช้เวลา พักอาศัยอยู่ในชุมชน ครบ 12 เดือนในรอบ 1 ปี สูงถึงร้อยละ 93.6 ที่เหลือ ใช้เวลาพักอาศัยอยู่ใน ชุมชน ต่ำกว่า 12 เดือน ในรอบ 1 ปี ร้อยละ 6.4

จำนวนสมาชิก พบว่า ส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครอบครัวของหัวหน้าครัวเรือนผู้ ประสบอุทกภัยจัดว่ามีจำนวนสมาชิกน้อย คือจำนวน 1 – 5 คน ซึ่งถือว่าเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ร้อยละ 89.0 และครอบครัวขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาก จำนวน 6 – 10 คน ร้อยละ 11.0

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตาม ปัจจัยทางสังคม ด้านสถานภาพทางสังคม (ตำแหน่ง) ระยะเวลาที่ประสบอุทกภัย และระดับความสูงของที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือน

N = 109

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	μ	σ
สถานภาพทางสังคม (ตำแหน่ง)				
มีตำแหน่งในชุมชน	29	26.6	-	-
ไม่มีตำแหน่งใดๆ	80	73.4	-	-
รวม	109	100	-	-
ระยะเวลาที่ประสบอุทกภัย				
น้อยกว่า 14 วัน	31	28.4	-	-
มากกว่า 15 วัน	78	71.6	-	-
รวม	109	100	-	-
ระดับที่ดินใช้ปลูกสร้างบ้าน				
ต่ำกว่าระดับถนน	73	67.0	-	-
สูงกว่าระดับถนน	36	33.0	-	-
รวม	109	100	-	-

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้แจกแจง ตามจำนวนและร้อยละ ได้ดังนี้

สถานภาพทางสังคม พบว่า ส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคม ไม่มีตำแหน่งใดๆ คิดเป็นร้อยละ 73.4 ที่เหลือเป็นผู้มีตำแหน่ง ทางสังคม ร้อยละ 26.6 ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่า

ระยะเวลาที่ประสบอุทกภัย พบว่า ระยะเวลาที่หัวหน้าครัวเรือนประสบอุทกภัยส่วนใหญ่ นั้นมีระยะเวลาที่นานมากกว่า 15 วัน ร้อยละ 71.6 ที่เหลือ น้อยกว่า 14 วัน ร้อยละ 28.4 แสดงว่าบ้านเรือนส่วนใหญ่ของหัวหน้าครัวเรือนถูกน้ำท่วมขังนานมากกว่า 15 วัน

ระดับที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือน พบว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย มีระดับที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนต่ำกว่าระดับถนน ร้อยละ 67.0 ที่เหลือ มีระดับที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนที่สูงกว่าระดับถนน ร้อยละ 33.0

ความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

จากข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า จากการรวบรวมแบบสอบถามปลายเปิดจำนวน 15 ข้อ ซึ่งถามถึงความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยทั้งหมด 109 คน ต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ประสบอุทกภัย ผลการสำรวจสรุปได้ตามรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตาม ความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชน ต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในบ้านเรือนและชุมชน ด้านการจัด หรือปรับปรุงบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะหลังการเกิดอุทกภัย

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 1 การจัดหรือปรับปรุงบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะหลังการเกิดอุทกภัย		
1.1 กวาด ล้าง ทำความสะอาดบ้านเรือน	72	66.06
1.2 จัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ โดยแยกหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบ	17	15.60
1.3 เก็บขยะรอบบริเวณบ้านเรือน	14	12.84
1.4 ถมดินให้สูงขึ้น	6	5.50
รวม	109	100

จากผลการสอบถามข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในบ้านเรือนและชุมชนเขตพื้นที่ประสบอุทกภัย ซึ่งได้ใช้แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อมูลด้านการจัดหรือปรับปรุงบ้านเรือนให้ถูกสุขลักษณะหลังการเกิดอุทกภัย พบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.06 ตอบว่าจะดำเนินการกวาดล้างทำความสะอาดบ้านเรือนเป็นอันดับแรก รองลงมาตอบว่าจะมีการจัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบโดยการแยกหมวดหมู่ จำนวน 17 ราย หรือร้อยละ 15.60 ที่เหลือตอบว่าจะดำเนินการเก็บขยะรอบบริเวณบ้านเรือน และถมดินให้สูงขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันน้ำท่วมครั้งต่อไป จำนวน 14 ราย ร้อยละ 12.84 และ 6 ราย ร้อยละ 5.50 ตามลำดับ จากข้อมูลที่ได้แสดงว่า เมื่อหลังน้ำท่วมประชาชนส่วนใหญ่ จะมองเห็นความสำคัญของความสะอาดของบ้านเรือน ชุมชนเป็นอันดับแรก

ตารางที่ 7 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเรื่องน้ำ ส้วม ขยะ และสิ่งปฏิกูลในบ้านเรือน และชุมชน

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 2 ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียสิ่งแวดล้อม		
ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเรื่องน้ำ ส้วม ขยะ และ		
สิ่งปฏิกูลในบ้านเรือนและชุมชน		
2.1 คัดแยกขยะ แยกทิ้งลงถังขยะ	69	63.30
2.2 กำจัดสิ่งปฏิกูลทุกประเภท โดยเผาหรือฝัง	34	31.19
2.3 ปรับปรุงน้ำดื่ม น้ำใช้	6	5.50
รวม	109	100

ข้อที่ 2 จากแบบสอบถามปลายเปิดถึงด้านความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเรื่องน้ำ ส้วม ขยะ และสิ่งปฏิกูลในบ้านเรือนและชุมชน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบว่าจะดำเนินการคัดแยกขยะเพื่อนำทิ้งลงถังขยะ จำนวน 69 ราย หรือร้อยละ 63.30 รองลงไปตอบว่าจะมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกประเภทโดยการเผาหรือฝัง จำนวน 34 ราย หรือร้อยละ 31.19 และที่เหลือตอบว่าจะมีการปรับปรุงน้ำดื่ม น้ำใช้ จำนวน 6 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 5.50 จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ประชาชนมองเห็นว่าการคัดแยกขยะ แยกทิ้งลงถังขยะ เป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นก่อนในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 8 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตาม ความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน ใน การช่วยกันดูแล และรักษาความสะอาดของแหล่งน้ำ เช่น บ่อน้ำตื้น แม่น้ำ ลำคลอง และ ที่สาธารณะในหมู่บ้าน ชุมชน

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อ 3 การช่วยกันดูแลและรักษาความสะอาดของแหล่งน้ำ เช่น บ่อน้ำตื้น แม่น้ำลำคลอง และที่สาธารณะในหมู่บ้าน ชุมชน		
3.1 หลีกเลี้ยง ไม่ทิ้งขยะ น้ำเสียลงแม่น้ำลำคลอง	62	56.88
3.2 เก็บเศษขยะ และสิ่งปฏิกูลออกจากแม่น้ำลำคลอง	19	17.43
3.3 ดลอกคูคลอง	16	14.68
3.4 ล้างบ่อน้ำตื้น	12	11.01
รวม	109	100

ข้อ 3 จากแบบสอบถามปลายเปิด ที่ได้ถามถึงการช่วยดูแลและรักษาความสะอาดของ แหล่งน้ำ เช่น บ่อน้ำตื้น แม่น้ำ ลำคลอง และที่สาธารณะในหมู่บ้าน ชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ หัวหน้าครัวเรือนตอบว่าจะมีการหลีกเลี้ยงไม่ทิ้งขยะ น้ำเสียลงแม่น้ำลำคลอง จำนวน 62 ราย หรือ ร้อยละ 56.88 รองลงไปตอบว่าจะมีการเก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูลออกจากแม่น้ำลำคลอง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.43 ส่วนที่เหลือตอบว่า จะดำเนินการขุดลอกคูคลอง และล้างบ่อน้ำตื้น จำนวน 16 ราย หรือร้อยละ 14.68 และ 12 ราย ร้อยละ 11.01 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าประชาชน ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นถึงพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติ คือการหลีกเลี้ยงไม่ทิ้งขยะ น้ำเสีย และสิ่งปฏิกูลลง แม่น้ำลำคลอง

ตารางที่ 9 แสดง ร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชน ด้านการจัดกิจกรรมกลุ่ม รวมกลุ่มชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมด้านการปรับปรุง แหล่งน้ำ การจัดหาน้ำดื่มน้ำใช้

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อ 4 การจัดกิจกรรมกลุ่ม รวมกลุ่มในชุมชน ในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการปรับปรุงแหล่งน้ำ การจัดหาน้ำดื่มน้ำใช้		
4.1 สร้างที่เก็บน้ำฝนสาธารณะ	41	37.61
4.2 แห้วถางกำจัดวัชพืชในน้ำและริมฝั่งน้ำ	35	32.11
4.3 เข้าร่วมการอบรมเสริมสร้างความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	29	26.61
4.4 ไม่เคยเข้าร่วมกลุ่มจัดกิจกรรมใด ๆ	4	3.67
รวม	109	100

จากการสอบถามข้อมูลการจัดกิจกรรมกลุ่ม การรวมกลุ่มกันในชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านการปรับปรุงแหล่งน้ำและการจัดหา น้ำดื่ม น้ำใช้ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.61 ตอบว่ามีการจัด กิจกรรมกลุ่มในการสร้างที่เก็บน้ำฝนสาธารณะ รองลงไปตอบว่า ควรมีการรวมกลุ่มในการแห้วถางกำจัดวัชพืช ในน้ำและริมฝั่งน้ำ จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.11 รองลงไปตอบว่า มีการจัดกลุ่มจัดทำกิจกรรมเข้าร่วมการอบรมเสริมสร้างความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจำนวน 29 ราย หรือร้อยละ 26.61 และที่เหลือตอบว่า ไม่เคยร่วมกลุ่มจัดกิจกรรมใด ๆ เลยจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.67 จะเห็นได้ว่าประชาชนจะมีการรวมกลุ่ม ในการสร้างที่เก็บน้ำฝนสาธารณะประจำหมู่บ้าน และรวมกลุ่มกัน แห้วถางกำจัดวัชพืชในน้ำและริมฝั่งน้ำในวันสำคัญต่าง ๆ อยู่แล้ว ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าเป็นการรวมกลุ่มกัน “พัฒนาหมู่บ้าน” เช่นวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันสาธารณสุขไทย วันสิ่งแวดล้อมโลก ในช่วงระยะเวลา ระหว่างที่มีน้ำท่วม ประชาชนจะมีการรวมกลุ่มกันแห้วถางตัดฟันวัชพืชในน้ำและริมฝั่งน้ำที่กีดขวางการไหลของแม่น้ำลำคลอง

ตารางที่ 10 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามการเคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงาน
องค์กรที่เข้ามาให้การช่วยเหลือในขณะเกิดน้ำท่วม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 5 การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงาน องค์กร ที่เข้ามาให้การช่วยเหลือในขณะเกิดน้ำท่วม		
5.1 สาธารณสุขตำบล	47	43.12
5.2 อบต./ผู้ใหญ่บ้าน	34	31.19
5.3 ประชาสงเคราะห์	9	8.26
5.4 ประมงจังหวัด	5	4.59
5.5 มูลนิธิบรรเทาสาธารณภัย	4	3.67
5.6 พัฒนาชุมชน	4	3.67
5.7 ไม่เคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานใด ๆ	6	5.50
รวม	109	100

ข้อที่ 5 จากการสอบถามถึงการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงาน องค์กรที่เข้ามาให้การช่วยเหลือในขณะเกิดน้ำท่วม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ตอบว่าเคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงาน สาธารณสุขตำบล จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.12 รองลงไปตอบว่าเคยเข้าร่วมประชุมกับ อบต.หรือผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 34 ราย หรือร้อยละ 31.19 ถัดไปเป็นการร่วมประชุมกับหน่วยงาน ประชา-สงเคราะห์จำนวน 9 ราย ร้อยละ 8.26 ประมงจังหวัด จำนวน 5 ราย หรือร้อยละ 4.59 และ ที่เหลือตอบว่าเคยร่วมประชุมกับมูลนิธิบรรเทาสาธารณภัย และหน่วยงานพัฒนาชุมชนจำนวนเท่า กัน คือ 4 ราย หรือร้อยละ 3.67 ที่เหลือตอบว่าไม่เคยเข้าร่วมประชุมกับกลุ่มองค์กรใด ๆ เลย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.50 จากข้อมูลที่ได้ จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความร่วมมือ ติดต่อกับ หน่วยงานใกล้ชิดกับหน่วยงานสาธารณสุขและ อบต. ผู้ใหญ่บ้านมากเป็นอันดับต้น ๆ

ตารางที่ 11 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษาจำแนกตามความตั้งใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม ในขณะเกิดน้ำท่วม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 6 ความตั้งใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมในขณะเกิดน้ำท่วม		
6.1 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ สุขภาพอนามัย		
	48	44.04
6.2 ป้องกัน ควบคุมอุบัติเหตุในบ้านเรือน ชุมชน		
	31	28.44
6.3 กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล		
	21	19.27
6.4 จัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่สะอาด		
	9	8.26
รวม	109	100

ข้อที่ 6 ในการสอบถามถึงความตั้งใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม ในขณะเกิดน้ำท่วม พบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย จำนวน 48 ราย หรือร้อยละ 44.04 รองลงไปตอบว่า มีการป้องกันควบคุมอุบัติเหตุในบ้านเรือนและชุมชนจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.44 ที่เหลือตอบว่ามีการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลจำนวน 21 ราย ร้อยละ 19.27 และตอบว่ามีการจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาด จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.26 จากข้อมูลที่ได้ ส่วนใหญ่ประชาชนจะคำนึงถึงการเข้าไปประสานงานทางด้านสุขภาพ อุบัติเหตุ รองลงไปเป็นการกำจัดขยะสิ่งปฏิกูลและการจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดเป็นลำดับสุดท้าย

ตารางที่ 12 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกัน
แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 7 ส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ		
7.1 ประสานงาน ขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขตำบล	52	47.71
7.2 หลีกเลี้ยงไม่ทิ้งขยะรีไซรูด	32	29.36
7.3 ทำความสะอาดบ้านเรือน ชุมชน	12	11.01
7.4 ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ สัตว์พาหะนำโรคต่าง ๆ	6	5.50
7.5 ไม่มีส่วนร่วมใด ๆ กับชุมชน	7	6.42
รวม	109	100

ข้อที่ 7 จากการสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการป้องกัน
แก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ นั้น พบว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือน มีการ
ประสานงานและขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล จำนวน 52 ราย หรือร้อยละ 47.71
รองลงไปตอบว่าจะพยายามหลีกเลี้ยงไม่ทิ้งขยะรีไซรูด จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.36
ตอบว่าจะทำความสะอาดบ้านเรือน ชุมชน จำนวน 12 ราย ร้อยละ 11.01 และทำลายแหล่งเพาะพันธุ์
สัตว์พาหะนำโรคต่างๆจำนวน 6 ราย หรือร้อยละ 5.50 ที่เหลือไม่มีส่วนร่วมกับชุมชนในการ
ป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจำนวน 7 ราย หรือร้อยละ 6.42 จาก
ข้อมูลดังกล่าวมองเห็นได้ว่า ประชาชนมีการประสานงานกับหน่วยงานทางด้านสุขภาพใกล้บ้าน
ก่อนคือสาธารณสุขตำบลเป็นอันดับแรก ต่อจากนั้นเป็นพฤติกรรมในการป้องกันแก้ไขปัญหาม
ลพิษสิ่งแวดล้อมอันอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยด้วยตนเอง

ตารางที่ 13 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามวิธีการกำจัด และแก้ไขปัญหามลพิษ
แมลงสาบ หนู และสัตว์มีพิษ ในขณะเกิดน้ำท่วม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 8 วิธีการป้องกันกำจัดและแก้ไขปัญหามลพิษแมลงสาบ หนู และสัตว์มีพิษได้ในขณะเกิดน้ำท่วม		
8.1 ฉีดพ่นยากำจัดแมลง	42	38.53
8.2 จัดบ้านเรือนให้สะอาด	33	30.28
8.3 ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ สัตว์นำโรค	11	10.09
8.4 ทำความสะอาด ปิดบ้านให้มิดชิด	11	10.09
8.5 ตบ ทูบ ดี	9	8.27
8.6 ใช้กับดัก	3	2.75
รวม	109	100

ข้อที่ 8 จากการได้สอบถามถึงวิธีการป้องกัน กำจัด และแก้ไขปัญหามลพิษ แมลงสาบ หนู และสัตว์มีพิษ ในขณะเกิดน้ำท่วม พบว่าส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือน จะใช้วิธีการฉีดพ่นยากำจัดแมลง จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.53 รองลงไปตอบว่ามีการจัดบ้านเรือนให้สะอาด จำนวน 33 ราย ร้อยละ 30.28 มีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค และทำความสะอาดบ้าน ปิดบ้านให้มิดชิด จำนวนเท่ากันคือ 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.09 ใช้วิธีกล ด้วยการตบ ทูบ ดี จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.27 ที่เหลือตอบว่าใช้กับดัก จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.75

ตารางที่ 14 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามการดูแลสุขภาพอนามัย หากสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยเป็นโรคติดต่อ เช่น โรคผิวหนัง ตาแดง ในขณะที่น้ำท่วม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 9 การดูแลสุขภาพอนามัย หากสมาชิกในครัวเรือน		
ป่วยเป็นโรคติดต่อ เช่นโรคผิวหนัง ตาแดงในขณะที่น้ำท่วม		
9.1 ไปตรวจรักษาเบื้องต้นที่สถานอนามัย	49	44.95
9.2 ซึ่ยอมมากิน ทาเอง	38	34.86
9.3 รักษาความสะอาดร่างกาย	16	14.68
9.4 ใช้สมุนไพร รักษาด้วยตนเอง	6	5.50
รวม	109	100

ข้อที่ 9 ในการดูแลสุขภาพอนามัย หากสมาชิกในครัวเรือนเจ็บป่วยเป็นโรคติดต่อ พบว่าส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือน เลือกวิธีการดูแลสุขภาพโดยไปตรวจรักษาเบื้องต้นที่สถานอนามัยตำบล จำนวน 49 ราย หรือร้อยละ 44.95 รองลงไปตอบว่าซึ่ยอมมากินทาเอง จำนวน 38 ราย หรือร้อยละ 34.86 ที่เหลือตอบว่า จะรักษาความสะอาดของร่างกาย จำนวน 16 ราย หรือร้อยละ 14.68 และตอบว่าใช้สมุนไพรรักษาตนเอง จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.50 จากข้อมูลที่ได้ดังกล่าวสรุปได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่เมื่อเจ็บป่วยขณะเกิดน้ำท่วมจะเลือกใช้วิธีการดูแลสุขภาพโดยการไปตรวจรักษาเบื้องต้นที่สถานอนามัยตำบล รองลงไปจะ เลือกวิธีการรักษาด้วยตนเอง

ตารางที่ 15 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตาม การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อต้องการ
จับถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ในขณะที่สวมถุงน้ำท่วม ราคาน้ำไม่ลง มีกลิ่นเหม็น

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 10 การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อต้องการจับถ่าย		
อุจจาระ ปัสสาวะ ในขณะที่สวมถุงน้ำท่วม ราคาน้ำไม่ลง มีกลิ่นเหม็น		
10.1 ถ่ายใส่ถุงดำแล้วนำไปฝัง	46	42.20
10.2 ขอใช้ส้วมกับเพื่อนบ้านข้างเคียง	43	39.45
10.3 ใช้ส้วมกับบ้านญาติพี่น้อง	14	12.84
10.4 ปรับปรุงแก้ไขใช้ส้วมของตนเอง	6	5.50
รวม	109	100

ข้อที่ 10 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อต้องการจับถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ใน
ขณะที่สวมถุงน้ำท่วมขัง ราคาน้ำไม่ลง มีกลิ่นเหม็น นั้น ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนที่ประสบปัญหา
ดังกล่าว จะเลือกใช้วิธีการถ่ายใส่ถุงดำและนำไปฝังในที่น้ำท่วมไม่ถึง จำนวน 46 ราย หรือร้อยละ
42.20 รองลงไปตอบว่าขอใช้ส้วมกับเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่ส้วมไม่มีปัญหา จำนวน 43 ราย หรือ
ร้อยละ 39.45 ที่เหลือตอบว่าจะขอใช้เฉพาะที่บ้านญาติพี่น้องของตนเองเท่านั้น จำนวน 14 ราย หรือ
ร้อยละ 12.84 และจะใช้วิธีการปรับปรุงแก้ไขส้วมของตนเองให้ใช้ได้ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ
5.50 จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินดังกล่าวประชาชนส่วนใหญ่จะเลือกใช้วิธีการแก้ไขปัญหา
เฉพาะหน้าโดยการพึ่งตนเองมากที่สุด รองลงไปเล็กน้อยจะพึ่งพาอาศัยเพื่อนบ้านข้างซึ่งมีอัตราได้
เช่นกัน

ตารางที่ 16 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามวิธีการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้
หากน้ำในบ่อน้ำสีขุ่น ไม่สะอาด ในขณะที่เกิดน้ำท่วม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 11 วิธีการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ หากน้ำ ในบ่อน้ำสีขุ่น ไม่สะอาด ในขณะที่เกิดน้ำท่วม		
11.1 ใส้คลอรีนในบ่อน้ำ	40	36.70
11.2 แกว่งสารส้ม	27	24.77
11.3 ต้มน้ำ	25	22.94
11.4 กรองน้ำ	11	10.09
11.5 ล้างบ่อน้ำ	6	5.50
รวม	109	100

ข้อที่ 11 สำหรับวิธีการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม น้ำใช้ ในขณะที่น้ำในบ่อน้ำ สีขุ่น
ไม่สะอาดขณะเกิดน้ำท่วม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการใส้คลอรีน จำนวน
40 ราย หรือร้อยละ 36.70 รองลงไปที่วิธีการแกว่งสารส้ม จำนวน 27 ราย หรือร้อยละ 24.77
เลือกใช้วิธีการกรองน้ำ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.09 ละเลือกใช้วิธีการ ล้างบ่อน้ำ จำนวน
6 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.50 จากข้อมูลดังกล่าวพอสรุปได้ว่าในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม
น้ำใช้นั้น ประชาชนรู้จักและใช้คลอรีน และสารส้มเป็นอันดับต้น ๆ ส่วนการ ต้มน้ำ กรองน้ำ
ล้างบ่อน้ำนั้นจะเป็นวิธีการที่จะเลือกรองลงต่อไป

ตารางที่ 17 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามแหล่งที่ได้มาของน้ำสะอาดเพื่อดื่ม ในขณะเกิดน้ำท่วม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 12 แหล่งที่ได้มา ของน้ำสะอาดเพื่อดื่ม		
ในขณะเกิดน้ำท่วม		
12.1 น้ำฝน	62	56.88
12.2 ชื่อน้ำดื่ม บรรจุขวด	33	30.28
12.3 ใช้น้ำที่ทางราชการนำมาแจกจ่าย	12	11.01
12.4 นำนํ้ามาจากชุมชนอื่น	2	1.83
รวม	109	100

ข้อที่ 12 ต่อคำถามปลายเปิดที่ได้สอบถามเกี่ยวกับแหล่งที่ได้มาของน้ำสะอาด เพื่อใช้ดื่มในขณะเกิดน้ำท่วมนั้น ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนจะเลือกใช้น้ำฝนซึ่งเป็นน้ำสะอาดที่สุดที่แต่ละครัวเรือน ร่อนน้ำฝนไว้ดื่มกิน จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.88 รองลงไปใช้วิธีการชื่อน้ำดื่มบรรจุขวด จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.28 ที่เหลือตอบว่า จะใช้น้ำที่ทางราชการนำมาแจกจ่าย จำนวน 12 ราย หรือร้อยละ 11.01 และนํ้ามาจากชุมชนอื่นเพียงจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.83 จากข้อมูลดังกล่าวพอประเมินได้ว่า ในขณะที่น้ำท่วมประชาชนจะใช้น้ำฝนเพราะหาได้ง่ายเนื่องจากขณะน้ำท่วมมักมีฝนตกหนัก ส่วนการชื่อน้ำดื่ม บรรจุขวด และน้ำที่ทางราชการนำมาแจกจ่ายประชาชนจะเลือกใช้ รองลงไป

ตารางที่ 18 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามการมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่
ภาครัฐ ในการป้องกันโรคติดต่อที่มักมาค้ำน้ำท่วม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 13 การมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในการป้องกันโรคติดต่อที่มักมาค้ำน้ำท่วม		
13.1 ประสานงาน ให้ความร่วมมือ กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	64	58.72
13.2 ขอคำแนะนำเรื่องการป้องกันโรค	34	31.19
13.3 ร่วมประชุม ที่ทางราชการจัด	11	10.09
รวม	109	100

ข้อที่ 13 จากคำถามแบบปลายเปิดถึงการมีส่วนร่วมกับผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐในการป้องกันโรคติดต่อ ที่มักมาค้ำน้ำท่วม พบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีการประสานงานให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวนสูงถึง 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.72 รองลงไปตอบว่าจะขอคำแนะนำเรื่องการป้องกันโรคจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ พยาบาล จำนวน 34 ราย หรือร้อยละ 31.19 ส่วนที่เหลือ ตอบว่าจะพยายามเข้าร่วมประชุมที่ทางราชการจัดทุกครั้ง จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.09 จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า ในด้านการป้องกันโรคติดต่อที่มักมาค้ำน้ำท่วม ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกันประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขใกล้บ้านเป็นอันดับแรก

ตารางที่ 19 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามวิธีการจัดการกับปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 14 วิธีการร่วมกันจัดการกับปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม		
14.1 ระยะก่อนน้ำท่วม		
- เก็บของให้พ้นน้ำท่วมถึง	50	48.87
- แยก รวบรวมขยะทิ้งลงถังขยะ	39	35.78
- เตรียมน้ำดื่ม น้ำใช้ให้เพียงพอ	20	18.35
รวม	109	100
14.2 ขณะเกิดน้ำท่วม		
- ไม่ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลลงน้ำ	41	37.61
- หลีกเลี่ยงการลงแช่น้ำ หากจำเป็นต้องสวม รองเท้าบูต	36	33.03
- ระวังระวังการเกิดอุบัติเหตุ	32	29.36
รวม	109	100
14.3 หลังการเกิดน้ำท่วม		
- ทำความสะอาดบ้านเรือน	85	77.98
- เก็บขยะที่ลอยมาตามน้ำ	13	11.93
- กำจัดขยะโดยการเผาหรือฝัง	11	10.09
รวม	109	100

ข้อที่ 14 จากการสอบถามแบบปลายเปิด ซึ่งได้สอบถามถึงวิธีการร่วมกันจัดการกับปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งขั้นตอนวิธีการออกเป็น 3 ระยะ คือระยะก่อนน้ำท่วมนั้น จะเห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จะร่วมกันเก็บของให้พ้นน้ำท่วมถึงก่อนเป็นอันดับแรก จำนวน 50 ราย หรือร้อยละ 45.87 มองเห็นได้ว่าในระยะก่อนน้ำท่วมประชาชน จะคำนึงถึงความปลอดภัย ป้องกันความเสียหาย สูญหายที่อาจเกิดแก่ทรัพย์สิน สิ่งของเครื่องใช้ ก่อนเป็นอันดับแรกก่อน ส่วน

เรื่องอื่น ๆ รองลงไปคือการแยกรวมรวมขยะทิ้งลงถัง จำนวน 39 รายคิดเป็นร้อยละ 35.78 และมีการเตรียมน้ำดื่ม น้ำใช้ให้เพียงพอ จำนวน 20 ราย หรือร้อยละ 18.35 ส่วนในระยะที่เกิดน้ำท่วม นั้น จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ ตอบว่าจะไม่ทิ้งขยะ ถึงปฏิบัติการลงน้ำ จำนวน 41 ราย หรือร้อยละ 37.61 ที่เหลือตอบว่าจะพยายามหลีกเลี่ยงการลงแช่น้ำ หากจำเป็นต้องสวมรองเท้าบู๊ต และระมัดระวังอุบัติเหตุ จำนวน ไล่เรียงกัน คือ 36 รายหรือร้อยละ 33.03 และ 32 ราย หรือร้อยละ 29.36 ตามลำดับ ส่วนในระยะหลังการเกิดน้ำท่วม นั้น หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ จะมุ่งเน้นการทำความสะอาดของบ้านเรือนก่อนเป็นอันดับแรก จำนวน 85 ราย หรือร้อยละ 77.98 ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจข้อมูลในข้อที่ 1 รองลงไปคือการเก็บขยะที่ลอยมาตามน้ำ และการกำจัดขยะโดยการเผาหรือฝัง ในที่น้ำท่วมไม่ถึง จำนวนไล่เรียงกันคือ จำนวน 13 หรือร้อยละ 11.93 และจำนวน 11 ราย ร้อยละ 10.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พบมากที่สุด
หลังน้ำลดลง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ

ข้อมูลด้านความร่วมมือของหัวหน้าครัวเรือน และชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน	ร้อยละ
ข้อที่ 15 ปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พบมากที่สุด หลังน้ำลดลง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ		
15.1 ปัญหาขยะและการกำจัด	42	38.53
15.2 ปัญหาการเกิดโรคติดต่อต่างๆ	36	33.03
15.3 ปัญหาบ้านเรือนสกปรกและมี กลิ่นเหม็นรบกวน	31	28.44
รวม	109	100

ข้อที่ 15 ส่วนในการวิเคราะห์ถึงปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมที่พบมากที่สุด หลังน้ำลด โดยเน้นการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา จากมากไปหาน้อยนั้นจะพบว่าหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบความเสียหายจากการเกิดอุทกภัย ประชาชนมองเห็นว่า ปัญหาขยะและการกำจัด เป็นเรื่องใกล้ตัวจะสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุด รองลงไปคือปัญหาการเกิดโรคติดต่อต่างๆ เช่น โรคผิวหนัง ผื่นคัน น้ำกัดเท้า ท้องร่วง ตาแดง ฯลฯ จำนวน 36 ราย หรือร้อยละ 33.03 และปัญหาบ้านเรือนสกปรกและมีกลิ่นเหม็นรบกวน จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.44 เป็นอันดับสุดท้าย

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 21 แสดงร้อยละ ของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามช่องทาง (ประเภทสื่อ) และความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

ประเภทสื่อ	เคยมากกว่า 5 ครั้ง/ สัปดาห์	เคย 4-5 ครั้ง/สัปดาห์	เคย 2-3 ครั้ง/ สัปดาห์	เคย 1 ครั้ง/ สัปดาห์	ไม่เคย ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร เลย	รวม %
วิทยุ	34.9(38)	19.3(21)	24.8(27)	7.3(8)	13.8(15)	100
โทรทัศน์	62.4(68)	17.4(19)	11.9(13)	8.3(9)	0	100
หนังสือพิมพ์	10.1(11)	25.7(28)	23.9(26)	24.8(27)	15.6(17)	100
แผ่นพับ/ใบปลิว	1.8(2)	2.8(3)	20.2(22)	41.3(45)	33.9(37)	100
พนักงานปกครอง	22.0(24)	7.3(8)	17.4(19)	48.6(53)	4.6(5)	100
สาธารณสุข/อ.สม.	15.6(17)	9.2(10)	26.6(29)	43.1(47)	5.5(6)	100
ประชาสงเคราะห์	6.4(7)	11.9(13)	26.6(29)	32.1(35)	22.9(25)	100
หน่วยเฉพาะกิจ/กู้ภัย	0.9(1)	10.1(11)	9.2(10)	29.4(32)	50.5(55)	100
เพื่อนบ้าน	22.9(25)	16.5(18)	26.6(29)	32.1(35)	1.8(2)	100
สมาชิกในครัวเรือน	45.0(49)	22.9(25)	22.0(24)	10.1(11)	0	100

α 0.82 $\bar{X} = 17.1$ SD = 6.66

จากตารางที่ 21 ในเรื่องของการรับรู้ข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่าสื่อประเภท โทรทัศน์เป็นสื่อที่หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยให้ความสนใจมากที่สุด ดังตารางที่แสดงข้างต้น การจำแนกประเภทสื่อพบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีความถี่ในการเคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมมากกว่า 5 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์ มีการรับรู้ข่าวสารด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์มากที่สุดสูงถึงร้อยละ 62.4 รองลงมาคือการเคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสมาชิกในครัวเรือนจำนวนร้อยละ 45.0 จากทางวิทยุร้อยละ 34.9 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 22.9 จากพนักงานปกครองกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/อบต. ร้อยละ 22.0 จากหน่วยงานสาธารณสุข/ อ.สม. ร้อยละ

15.6 จากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 10.1 จากประชาสงเคราะห์ร้อยละ 6.4 ที่เหลือได้รับข้อมูลข่าวสาร จากจากแผ่นพับ/ใบปลิว และหน่วยงานเฉพาะกิจทหาร/ตำรวจ/มูลนิธิกุ๊กภัย ร้อยละ 1.8 และ 0.9 ตามลำดับ การเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร 4 - 5 ครั้งต่อสัปดาห์ มีการรับรู้ข่าวสารจากการอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด ร้อยละ 25.7 รองลงมาจากสมาชิกในครัวเรือน ร้อยละ 22.9 จากวิทยุร้อยละ 19.3 จากโทรทัศน์ร้อยละ 17.4 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 16.5 จากประชาสงเคราะห์ ร้อยละ 11.9 จากหน่วยงานเฉพาะกิจหน่วยกุ๊กภัย ร้อยละ 10.1 จากหน่วยงานสาธารณสุข/ อ.สม. ร้อยละ 9.2 ที่เหลือได้รับจากพนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นและ จากแผ่นพับ/ ใบปลิว ร้อยละ 7.3 และ 2.8 ตามลำดับ ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสาร 2 - 3 ครั้งต่อสัปดาห์ หัวหน้าครัวเรือนเคยได้รับรู้ข่าวสารจากหน่วยงานด้านสาธารณสุข/อ.สม. ประชาสงเคราะห์ และเพื่อนบ้านมากที่สุดในจำนวนความถี่ที่เท่ากันคือ ร้อยละ 26.6 รองลงมาจากทางวิทยุ ร้อยละ 24.8 จากทางการอ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 23.9 จากสมาชิกในครัวเรือน ร้อยละ 22.0 จากแผ่นพับ/ใบปลิว ร้อยละ 20.2 จากพนักงานการปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. ร้อยละ 17.4 ที่เหลือเคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากทาง โทรทัศน์ และหน่วยเฉพาะกิจ กู้ภัย ร้อยละ 11.9 และ 9.2 ตามลำดับ

สำหรับการได้รับข้อมูลข่าวสารเพียง 1 ครั้งต่อสัปดาห์ พบว่ามีการเคยได้รับรู้ข่าวสารจากพนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด ร้อยละ 48.6 รองลงมาคือ ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานสาธารณสุข อ.สม. ร้อยละ 43.1 จากแผ่นพับ ใบปลิว ร้อยละ 41.3 จากหน่วยงานประชาสงเคราะห์ และจากเพื่อนบ้านจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 32.1 จากหน่วยเฉพาะกิจ กู้ภัย จำนวนร้อยละ 29.4 จากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 24.8 จากสมาชิกครัวเรือน ร้อยละ 10.1 จากทางการดูโทรทัศน์ ร้อยละ 8.3 และจากวิทยุร้อยละ 7.3

อย่างไรก็ตามจากการตอบแบบสอบถามของหัวหน้าครัวเรือน พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากทางใดเลย จากหน่วยงานเฉพาะกิจ ทหาร ตำรวจ หน่วยกู้ภัย จำนวนร้อยละ 50.5 รองลงมาจากแผ่นพับ ใบปลิว จำนวนร้อยละ 33.9 ประชาสงเคราะห์ ร้อยละ 22.9 จากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 15.6 จาก วิทยุร้อยละ 13.8 จากหน่วยงานสาธารณสุข อ.สม. จำนวน 5.5 ที่เหลือคือจากพนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่น และจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 4.6 ละ 1.8 ตามลำดับ

จากการรวมคะแนนของจำนวนความถี่ทั้งหมด พบว่า สื่อที่ทางหัวหน้าครัวเรือนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม มากที่สุดคือ สื่อทางโทรทัศน์ ร้อยละ 62.4 รองลงมาคือจากสมาชิกในครัวเรือน ร้อยละ 45.0 และวิทยุร้อยละ 34.9 ตามลำดับ การที่หัวหน้าครัวเรือน ผู้ประสบอุทกภัยได้รับข้อมูลข่าวสารทางด้านโทรทัศน์มากกว่าสื่ออื่นๆ เป็นเพราะปัจจุบันโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้พัฒนาให้ระบบการทำงานที่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน จึงสามารถดึงดูดความสนใจ

ของผู้ชมได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอข้อมูลและเนื้อหาสาระต่างๆ มักจะมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามานำเสนอ ซึ่งทำให้เป็นจุดที่สร้างความสนใจต่อผู้ชมรายการเป็นอย่างดี และจากการสอบถามต่อไปพบว่า ปัจจุบันโทรทัศน์เป็นสิ่งที่ทุกบ้านจะต้องมีอยู่แล้ว ส่วนสมาชิกในครัวเรือนเอง เนื่องจากมีความใกล้ชิดกัน เมื่อมีปัญหา เรื่องเดือดร้อนในด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เมื่อมีเวลาว่างก็จะใช้เวลามาพูดคุยกันในเรื่องการแก้ไขปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมในขณะที่เกิด อุทกภัยส่วนสื่อประเภทวิทยุซึ่งหัวหน้าครัวเรือนเคยได้รับข้อมูลข่าวสารรองลงมา ปัจจุบันหัวหน้า ครัวเรือนส่วนมากจะนิยมฟังรายการจากทางวิทยุและมักจะได้รับข่าวสารทางวิทยุมากและใน ปัจจุบันสื่อทางวิทยุได้สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมลงไปโดยใช้วิธีการนำเสนอที่ทำให้คน ฟังไม่รู้สึกละเมื่อย หรือเป็นเรื่องของทางวิชาการมากเกินไป จึงทำให้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ ฟังรายการทางวิทยุได้เป็นอย่างดี

จากการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในเรื่องของ การรับรู้ข่าวสาร เท่ากับ 0.82 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ถือว่าค่อนข้างจะมีความเชื่อถือได้อยู่ในระดับที่สูง และ ค่าเฉลี่ย ในเรื่องของการรับรู้ข่าวสารด้านการอนามัยสิ่งแวดล้อม ได้คะแนน เท่ากับ 17.1 จาก คะแนนเต็ม 40 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 42.75 ซึ่งโดยรวมแล้วถือว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ใน ระดับปานกลาง และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.66

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 22 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการ อนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่ม/ใช้ให้สะอาดเพื่ออุปโภค บริโภค	99.(1108)	0.9(1)
2. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดสรรน้ำใช้เพื่อการเกษตรและฟาร์มปศุสัตว์	94.5(103)	5.5(6)
3. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วมในบ้านเรือน ชุมชนให้สะอาด	96.3(105)	3.7(4)
4. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดการกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูลของเหลือใช้ น้ำทิ้งน้ำเสีย	98.2(107)	1.8(2)
5. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดการสาธารณสุขโลก เพื่อใช้ในบ้านเรือน ชุมชน เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์	94.5(103)	5.5
6. อนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นการควบคุมสัตว์พาหะนำโรคในบ้านเรือน ชุมชน	98.2(107)	1.8(2)

$\alpha = 0.84$ $\bar{X} = 5.81$ $SD = 0.79$

จากตารางที่ 22 ในเรื่องความรู้ในเรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ประเด็นความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม จากการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในเรื่องของความรู้ในเรื่องดังกล่าว เท่ากับ 0.84 ได้ใช้คำถาม 6 ข้อ พบว่าหัวหน้าครัวเรือนในพื้นที่ประสบอุทกภัย มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการปรับปรุงคุณภาพน้ำดื่มมาใช้ให้สะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค พบว่าหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยสามารถ ตอบว่า “ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูก มากถึงร้อยละ 99.1 ตอบว่า “ไม่ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิดเพียง ร้อยละ 0.9 จากการสอบถามหัวหน้าครัวเรือนพบว่า คำถามข้อนี้เป็นคำถามที่ง่าย เพราะส่วนมากได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุและอ่านพบในหนังสือพิมพ์ เอกสารแผ่นพับหรือตามวารสารต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมากมาย

2. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดสรรน้ำใช้เพื่อการเกษตรและฟาร์มปศุสัตว์ ซึ่งคำถามข้อนี้เป็นคำถามลวง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนตอบว่า “ไม่ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง มากถึงร้อยละ 94.5 ที่เหลือ ตอบว่า “ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิด ร้อยละ 5.5 ซึ่งถือได้ว่ามีหัวหน้าครัวเรือนส่วนหนึ่งยังคงมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในด้านนี้อยู่อีกส่วนหนึ่ง จากการสอบถาม วิเคราะห์ในรายละเอียดต่อไปพบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ก็มีวิถีชีวิตประจำวันเกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรกรรม และการเลี้ยงสัตว์ อยู่ทุกวัน จึงอาจมีผลให้หัวหน้าครัวเรือนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่โน้มเอียง ไปทางวิถีชีวิตประจำวันด้วยความเคยชินของตนเอง

3. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วมในบ้านเรือนและชุมชนให้สะอาด พบว่าหัวหน้าครัวเรือนตอบคำถามข้อนี้ว่า “ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้อง ร้อยละ 96.3 และตอบว่า “ไม่ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ ผิด ร้อยละ 3.7 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในด้านการปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วม บ้านเรือน ชุมชนอยู่ในระดับสูง แต่ก็ยังมีหัวหน้าครัวเรือนอีกบางส่วนที่มีความรู้ความเข้าใจที่ผิดเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ จากการสอบถามในรายละเอียดพบว่า หัวหน้าครัวเรือนบางส่วนที่ยังมีความรู้ ความเข้าใจที่ผิด โดยเข้าใจว่าการอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดการเฉพาะด้านการสาธารณสุข การส่งเสริม ป้องกันโรคเท่านั้น จึงมองเห็นว่าการปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วมเป็นเรื่องที่ห่างไกลไม่เกี่ยวข้องกับเรื่อง สุขภาพอนามัย หรือสภาวะการเจ็บป่วยที่ตนเองคุ้นเคย

4. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดการกำจัดขยะ สิ่งปฏิกูลของเหลือใช้ น้ำทิ้ง น้ำเสียออกจากบ้านเรือน ชุมชน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนมากตอบว่า “ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูก ถึงร้อยละ 98.2 ตอบว่า “ไม่ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิด เพียงร้อยละ 1.8 เท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนได้รับการเผยแพร่ความรู้จากสื่อทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และจากการเผยแพร่ความรู้จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่นพนักงานการปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล อย่างเป็นทางการอยู่แล้ว แต่ก็มีส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ยังมีความรู้ ความเข้าใจที่ผิด มีการแปรความหมายของข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไปจากการได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร

5. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดการสาธารณสุขโลก เพื่อใช้ในบ้านเรือน ชุมชน เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์ ซึ่งคำถามข้อนี้เป็นคำถามลวง พบว่า หัวหน้าครัวเรือนสามารถตอบแบบสอบถามได้ถูกต้อง โดยตอบว่า “ไม่ใช่” มากถึงร้อยละ 94.5 และที่เหลือตอบผิด โดยตอบว่า “ใช่” ร้อยละ 5.5 อธิบายได้ว่า ส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครัวเรือนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องที่เกี่ยวกับขอบเขตการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม แต่ก็ยังมีบางส่วนเพียงเล็กน้อยที่ยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปอยู่บ้าง โดยที่อาจคิดว่าการจัดการสาธารณสุขโลกเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานอนามัยสิ่งแวดล้อมทั้งหมด

6. อนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นการควบคุมสัตว์พาหะนำโรคในบ้านเรือน ชุมชน โดยหัวหน้าครัวเรือนสามารถตอบแบบสอบถามได้ถูก โดยการตอบว่า “ใช่” มากถึงร้อยละ 98.2 และตอบว่า “ไม่ใช่” ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิดร้อยละ 1.8 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องขอบเขตการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมว่ามีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมสัตว์พาหะนำโรค ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้โดยตรง แต่ก็ยังมีบางส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ยังคงมีความเข้าใจผิดที่คลาดเคลื่อนไปอยู่บ้าง ซึ่งนับเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องให้เร่งประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ สร้างความเข้าใจแก่ประชาชนให้ชัดเจน กว้างขวางต่อไป

แต่เมื่อวิเคราะห์ในภาพรวมทั้งหมด พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จะมีความรู้ในเรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในเรื่องของการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมาจากการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องของการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ และการให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐต่างๆ ก่อนข้างมาก จึงทำให้หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบทุกข์โดยรวมมีความรู้ในเรื่องของการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ค่าเฉลี่ยในเรื่องความรู้ในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 5.81 จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79

ทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 23 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษา จำแนกตาม ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	รวม %
1. หลังน้ำท่วมท่านเห็นว่าการที่มีคนมาทิ้งขยะที่ รกร้างที่สาธารณะเป็นเรื่องปกติธรรมดา	1.8(2)	96.3(105)	1.8(2)	100
2. หลังน้ำท่วมท่านคิดว่า การปิดกวาดเช็ดถู ขัดล้าง รักษาความสะอาดของบ้านเรือน ห้องน้ำ ห้องส้วมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง	98.2(107)	1.8(2)	-	100
3. ท่านคิดว่าไม่ต้องทำอะไร หากน้ำท่วมหลังเก็บ ข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นแล้ว ก็รอส่วนราชการ มาให้การช่วยเหลือ อย่างเดียวก็เพียงพอ	1.8(2)	97.2(106)	0.9(1)	100
4. ท่านมีความคิดเห็นว่าการจัดหาน้ำสะอาด น้ำดื่ม น้ำใช้เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นที่สุดในครอบครัว ชุมชนของท่านขณะเกิดน้ำท่วม	99.1(108)	-	0.9(1)	100
5. ท่านเห็นว่าหากเกิดน้ำท่วมจะเกิดผลดีต่อการกำจัด ขยะและสิ่งปฏิกูลตามรอบบ้านเรือน เพราะน้ำจะ ช่วยชะล้างตามรอบบ้านเรือน เพราะน้ำจะช่วยชะล้าง พัดพาเอาขยะและสิ่งปฏิกูลให้ออกไปจากบ้านเรือน	-	97.2(109)	2.8(3)	100
6. ท่านเห็นว่าการเจ็บป่วยด้วยโรคที่มักมากับน้ำท่วม เช่น โรคผิวหนัง ท้องร่วงหรือเกิดอุบัติเหตุในระหว่าง น้ำท่วม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของท่านและ สมาชิกในครัวเรือน	97.2(106)	-	2.8(3)	100

$\alpha = 0.66$ $\bar{X} = 17.73$ S.D = 1.05

จากตารางที่ 23 ในเรื่องของทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม จากการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในเรื่องของการรับรู้ข่าวสาร เท่ากับ 0.66 ได้ใช้แบบคำถาม 7 ข้อ เพื่อการวัดทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นแต่ละประเด็นตามตารางที่ 4 ดังนี้

1. กรณีประเด็นคำถาม: หลังน้ำท่วมท่านเห็นว่าการที่มีคนมาทิ้งขยะในที่รกร้างว่างเปล่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไคร ๆ ก็ทำรวมทั้งตัวท่านด้วย ซึ่งคำถามข้อนี้เป็นคำถามลวง หัวหน้าครัวเรือนตอบว่าเห็นด้วย ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิด ให้ค่าทัศนคติทางลบ จำนวนร้อยละ 1.8 ตอบว่าไม่แน่ใจ ร้อยละ 1.8 และ ตอบว่าไม่เห็นด้วยซึ่งเป็นทัศนคติในเชิงบวก ร้อยละ 96.3 ที่สำคัญมีหัวหน้าครัวเรือนตอบเห็นด้วย ถึงร้อยละ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ มีทัศนคติและความตระหนักถึงปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดี ต่อการจัดระเบียบ ไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดในที่สาธารณะ หรือที่รกร้างว่างเปล่า หากปล่อยให้มีการทิ้งขยะ เรี่ยราดไม่เป็นที่เป็นทาง ไม่สร้างกฎระเบียบอาจทำให้เกิดผลเสีย โดยตรงต่อหมู่บ้านชุมชนได้ แต่ก็มีส่วนน้อยที่ยังไม่กล้าที่จะลงความเห็นเลือกว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยจึงตอบว่าไม่แน่ใจ

2. ต่อคำถามว่า หลังน้ำท่วมท่านคิดว่าการปิดกวาดเช็ดถู ขัดล้างรักษาความสะอาดของบ้านเรือน ห้องน้ำ ห้องส้วมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ ตอบเห็นด้วย ร้อยละ 98.2 ตอบ ไม่เห็นด้วยร้อยละ 1.8 แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือน ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมหลังน้ำท่วม เพราะมองเห็นถึงความสำคัญของการทำความสะอาด ปิดกวาดเช็ดถู ขัดล้างรักษาความสะอาดของบ้านเรือน ห้องน้ำ ห้องส้วมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

3. ต่อคำถามว่า ท่านคิดว่าไม่ต้องทำอะไรหากน้ำท่วมหลังเก็บข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็นแล้วก็รอส่วนราชการมาให้การช่วยเหลืออย่างเดียวก็เพียงพอแล้ว ซึ่งคำถามข้อนี้เป็นคำถามลวง หัวหน้าครัวเรือนตอบว่าเห็นด้วยเพียงร้อยละ 1.8 ตอบว่า ไม่แน่ใจร้อยละ 0.9 และตอบว่าไม่เห็นด้วยมากถึงร้อยละ 97.2 แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนมีทัศนคติในด้านที่ดีต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยมีความคิดที่จะพยายามช่วยเหลือตนเองก่อน

4. ต่อความเห็นว่าการจัดหาน้ำสะอาด น้ำดื่มมาใช้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่สุดในครอบครัวและชุมชนของท่านในขณะที่เกิดน้ำท่วม หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ ตอบ เห็นด้วยร้อยละ 99.1 และที่เหลือ ตอบว่าไม่แน่ใจ ร้อยละ 0.9 แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีความคิดว่าการจัดหาน้ำสะอาดเป็นสิ่งจำเป็นในขณะที่เกิดน้ำท่วม

5. ต่อการสอบถามถึงความคิดเห็นว่า หากเกิดน้ำท่วมจะเกิดผลดีต่อการกำจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลตามรอบบ้านเรือน เพราะน้ำจะช่วยชะล้างพัดพาเอาขยะและสิ่งปฏิกูลให้ออกไปจาก

บ้านเรือน ซึ่งเป็นคำถามลง พบว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนตอบว่าไม่เห็นด้วยร้อยละ 97.2
ตอบว่าไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.8 แสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนมีทัศนคติทางด้านที่คัดต่อการ
กำจัดขยะในขณะน้ำท่วม

6. เมื่อเกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่มักมากับน้ำท่วม เช่น โรคผิวหนัง ท้องร่วง การเกิด
อุบัติเหตุ ในระหว่างน้ำท่วม อันอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย จำเป็นต้องดูแลสุขภาพของ
ตนเองและคนในครัวเรือนโดยการใส่ใจสุขภาพและป้องกันเฝ้าระวังโรค สูงถึงร้อยละ 97.2 ที่เหลือ
ตอบไม่แน่ใจ ร้อยละ 2.8 แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการดูแล
สุขภาพอนามัยตนเองและคนในครอบครัวตนเองในระหว่างที่เกิดน้ำท่วม ที่เหลือเพียงเล็กน้อย
เท่านั้นที่ไม่มีความเห็นในเรื่องดังกล่าว

ภาพที่ 3 สภาพน้ำที่ท่วมขังบ้านเรือน ประชาชนต้องระมัดระวัง ป้องกันตนเอง จากโรคผิวหนัง
ที่มักเกิดขึ้นขณะน้ำท่วม โดยเตรียมสวมใส่รองเท้าบู๊ตขณะออกจากบ้านเพื่อประกอบ
อาชีพตามวิถีชีวิตประจำวัน

การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 24 แสดงร้อยละของประชากรที่ศึกษาจำแนกตามการมีส่วนร่วมกับชุมชนต่อการจัดการ
อนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

การมีส่วนร่วม	มากกว่า 5 ครั้ง/ปี	4-5 ครั้ง/ปี	2-3 ครั้ง/ปี	1 ครั้ง/ปี	ไม่มีส่วน ร่วม
1. การวางแผนหาแนวทางในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมก่อนการเกิดอุทกภัย	22.0(24)	20.2(22)	28.4(31)	25.7(28)	3.7(4)
2. การรักษาความสะอาดของบ้านเรือนที่สาธารณะในชุมชนหลังการเกิดอุทกภัย	26.6(29)	28.4(31)	29.4(32)	13.8(15)	1.8(2)
3. การดูแลรักษาสุขภาพของตนเองสมาชิกในครัวเรือนเพื่อนบ้านโดยการจัดหาและขอความช่วยเหลือจากราชการ/เอกชน	28.4(31)	21.1(23)	36.7(40)	9.2(10)	4.6(5)
4. การควบคุมป้องกันโรคที่มักเกิดขึ้นขณะเกิดน้ำท่วม โดยการควบคุมสัตว์พาหะนำโรค และจัดหารองเท้าบูต สวมใส่ป้องกันโรคน้ำกัดเท้า โรคผิวหนัง	36.7(40)	22.0(24)	26.6(29)	12.8(14)	1.8(2)
5. การจัดหาวัสดุสะอาดเพื่อการดื่มใช้ในครัวเรือน	40.4(44)	20.2(22)	26.6(29)	11.9(13)	0.9(1)
6. การปรับปรุงระบบสุขาภิบาลในครัวเรือนชุมชนด้วยการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล	40.4(44)	24.8(27)	16.5(18)	14.7(16)	3.7(4)
7. การป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ ในขณะเกิดน้ำท่วม	38.5(42)	12.8(14)	25.7(28)	19.3(21)	3.7(4)

$\alpha = 0.93$

$\bar{X} = 18.68$

S.D = 6.76

จากตารางที่ 24 ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชนต่อการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม จากการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในเรื่องของการรับรู้ข่าวสาร เท่ากับ 0.93 ถือว่าเป็นค่าความเชื่อมั่นที่มีความเที่ยงตรงในระดับที่สูงมาก โดยได้ใช้แบบคำถาม 7 ข้อ เพื่อวัดการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะพิจารณาผลการวิเคราะห์เป็นแต่ละประเด็นตามกรอบแนวคิด แสดงเป็นรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิด

ตารางที่ 25 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพศของประชากรที่ศึกษา จำแนกตามความรู้ ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

		N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
ความรู้	ชาย	66	5.79	0.92	0.11
	หญิง	43	5.84	0.53	8.104E-02
	t	df	P	Std.Error Difference	
EQUAL		-0.32	107	0.75	0.16
UNEQUAL		-0.35	105.71	0.72	0.14

Levene's Test for Equality of Variances : F = 0.647 P = 0.423

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า เพศชาย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 5.79 ส่วนเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เท่ากับ 5.84 ต่างกันเพียง 0.05 แสดงว่า เพศชาย และเพศหญิง ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.32$, $P = 0.75$)

ซึ่งเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน และมีสนใจต่อการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันจึงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเลย เนื่องจากมีค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล (ค่า P) สูงเกินกว่าที่ทางสถิติจะยอมรับได้ ซึ่งตามปกติแล้วทางสถิติยอมรับให้มีค่าความคลาดเคลื่อนได้เพียง 0.01-0.05 เท่านั้น

ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถานภาพการสมรสของ
ประชากรที่ศึกษา จำแนกตามความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

		N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
ความรู้	โสด/หม้าย	75	5.80	0.87	0.10
	สมรส	34	5.82	0.58	9.88E-02
		t	df	P	Std.Error Difference
EQUAL		0.14	107	0.89	0.16
UNEQUAL		0.17	92.47	0.87	0.14

Levene's Test for Equality of Variances : F = 0.180 P = 0.672

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นโสด หม้าย หย่า หรือแยก มีค่าเฉลี่ยความรู้ เท่ากับ 5.80 และหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว มีค่าเฉลี่ยความรู้เท่ากับ 5.82 แตกต่างกันเพียง 0.02 แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นโสด หม้าย และกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้วมีระดับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.14$, $P = 0.89$)

ถึงแม้ว่าจำนวนผู้ที่โสด หม้าย หย่า แยกจะมีจำนวนมากกว่าผู้ที่สมรสแล้วก็ตาม เนื่องจากค่าที่ได้จากการเปรียบเทียบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันและมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินกว่า 0.01-0.05 ซึ่งในทางสถิติไม่เป็นที่ยอมรับได้

ตารางที่ 27 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอาชีพของประชากรที่ศึกษา
จำแนกตาม ความรู้ด้านการจัดการ อนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

		N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
ความรู้	เกษตรกร	52	5.79	0.89	0.12
	รับจ้าง/ค้าขาย	57	5.82	0.68	9.07E-02
		t	df	P	Std.Error Difference
EQUAL		-0.24	107	0.81	0.15
UNEQUAL		-0.24	95.38	0.82	0.15

Levene's Test for Equality of Variances : F = 0.272 P = 0.603

จากตารางที่ 27 พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ย ความรู้ เท่ากับ 5.79 อาชีพอื่น ๆ เช่น รับจ้าง ค้าขาย มีค่าเฉลี่ยความรู้ เท่ากับ 5.82 ซึ่งต่างกันเพียง 0.03 อธิบายได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และ รับจ้าง ค้าขาย ไม่มีความแตกต่างกันในระดับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.24$, $P = 0.81$) เนื่องจากการประกอบอาชีพอยู่บนพื้นฐานของบริบทชุมชนเดียวกัน แม้ว่าจะประกอบอาชีพใดก็มีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกัน และมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินกว่าที่ทางสถิติจะยอมรับได้

ตารางที่ 28 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตำแหน่งของประชากรที่ศึกษาจำแนกตามความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

		N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
ความรู้	มีตำแหน่ง	29	5.79	0.94	0.17
	ไม่มีตำแหน่ง	80	5.81	0.73	8.17E -02
		t	df	P	Std.Error Difference
EQUAL		-0.11	107	0.91	0.17
UNEQUAL		-0.10	40.91	0.92	0.19

Levene's Test for Equality of Variances : F = 0.079 P = 0.779

จากตารางที่ 28 พบว่าหัวหน้าครัวเรือนผู้มีตำแหน่งหรือสถานภาพทางสังคม มีค่าคะแนนความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 5.79 และไม่มีตำแหน่ง มีความรู้เฉลี่ย 5.81 ซึ่งต่างกันเพียง 0.02 ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันมากนัก สามารถอธิบายต่อได้ว่า กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีตำแหน่งในหมู่บ้านหรือชุมชนและกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่มีตำแหน่งในหมู่บ้าน ชุมชน มีระดับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกันและไม่มีความสำคัญทางสถิติ ($t = 0.11$, $P = 0.91$)

ทั้งนี้เพราะความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้มีตำแหน่งเท่านั้น และผลการทดสอบเปรียบเทียบข้อมูลพบว่าไม่มีความสำคัญทางสถิติต่อกัน และมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงกว่าค่ามาตรฐานทางสถิติ

ตารางที่ 29 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับที่คืนที่ประชากรที่ศึกษาใช้ปลูกสร้างบ้านเรือน จำแนกตามความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

		N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
ความรู้	ต่ำกว่าถนน	73	5.79	0.76	8.93E-02
	สูงกว่าถนน	36	5.83	0.85	0.14
		t	df	P	Std.Error Difference
EQUAL		-0.24	107	0.81	0.16
UNEQUAL		-0.23	63.78	0.82	0.17

Levene's Test for Equality of Variances : F = 0.156 P = 0.694

จากตารางที่ 29 พบว่าระดับหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนต่ำกว่าระดับถนน มีค่าเฉลี่ยความรู้ เท่ากับ 5.79 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนสูงกว่าระดับถนน มีค่าเฉลี่ยความรู้เท่ากับ 5.83 ซึ่งต่างกันเพียง 0.04 ซึ่งไม่ต่างกันมาก แสดงว่า กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับถนน และกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนในระดับที่ต่ำกว่าระดับของถนน มีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -0.24$, $P = 0.81$)

ทั้งนี้จากการเข้าไปสำรวจและสังเกต ในบริบทชุมชนพบว่าหัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มที่สร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับที่สูงกว่าถนน มักจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมทางฐานะ เศรษฐกิจ มีรายได้สูง จึงเพิ่มโอกาสให้มีความสามารถใช้กำลังทรัพย์ เพื่อถมที่ดินก่อนปลูกสร้างบ้านให้อยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับถนนได้และนอกจากนี้หัวหน้าครัวเรือนในกลุ่มนี้ยังมีการศึกษาอยู่ในระดับที่สูงก็ตาม แต่ก็ไม่มี ความแตกต่างของระดับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมระหว่างหัวหน้าครัวเรือนที่ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับสูง หรือ ระดับต่ำกว่าถนน เนื่องจากความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเฉพาะด้านที่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ต่ำกว่าถนนหรือสูงกว่าถนน กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกัน และมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินกว่ามาตรฐานทางสถิติจะยอมรับได้

ตารางที่ 30 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะเวลาที่บ้านเรือนของ
ประชากรที่ศึกษาถูกน้ำท่วมขัง จำแนกตามความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

		N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
ความรู้	น้อยกว่า 14 วัน	31	5.90	0.30	5.40E-02
	มากกว่า 15 วัน	78	5.77	0.91	0.10
		t	df	P	Std.Error Difference
EQUAL		0.80	107	0.43	0.17
UNEQUAL		1.15	104.79	0.25	0.12

Levene's Test for Equality of Variances : F = 2.912 P = 0.091

จากตารางที่ 30 พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ถูกน้ำท่วมขังนานน้อยกว่า 14 วัน มีค่าเฉลี่ยของความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 5.90 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่ถูกน้ำท่วมขังนานมากกว่า 15 วัน นั้น มีค่าเฉลี่ยความรู้ เท่ากับ 5.77 ซึ่งต่างกัน 0.13 ซึ่งถือว่าไม่แตกต่างกันมาก แสดงว่า กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่ถูกน้ำท่วมขังบ้านเรือนนานน้อยกว่า 14 วัน และกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่ถูกน้ำท่วมขังบ้านเรือนนานเกินกว่า 15 วัน มีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่แตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 0.80$, $P = 0.43$)

เนื่องจากการเข้าไปสังเกตในบริบทชุมชน พบว่า ความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นผลมาจากการรับรู้ สัมผัสประสบการณ์เช่นการประสบกับเหตุการณ์การเกิดอุทกภัย การแก้ไขปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นเพียงปีละครั้งเท่านั้น ซึ่งภาษาชาวบ้านจะเรียกว่า “นานทีปีหน” และการประมวลสิ่งถูก สิ่งผิด สรุปผลจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เก็บบันทึกเป็นองค์ความรู้ในสมองของแต่ละบุคคลจึงใช้เวลาในการเก็บสะสมประสบการณ์ที่นานและไม่ต่อเนื่อง ระยะเวลาที่บ้านเรือนถูกน้ำท่วมขังจึงไม่มีความแตกต่างกันกับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกัน และมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินกว่ามาตรฐานทางสถิติจะยอมรับได้

ตารางที่ 31 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพศของประชากรที่ศึกษา
จำแนกตามทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

		N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
ทัศนคติ	ชาย	66	17.62	1.30	0.16
	หญิง	43	17.91	0.43	6.50E-02
		t	df	P	Std.Error Difference
EQUAL		-1.39	107	0.17	0.21
UNEQUAL		-1.66	84.70	0.10	0.17

Levene's Test for Equality of Variances : F = 7.236 P = 0.008

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า เพศชาย มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 17.62 และเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติ เท่ากับ 17.91 ซึ่งมีความแตกต่างกันเพียง 0.29 สามารถบอกได้ว่า เพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีความแตกต่างกัน และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.39$, $P = 0.17$)

เนื่องจาก ทัศนคติเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับแนวโน้มของความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเพศชายหรือเพศหญิง ต่างก็มีความรู้สึกนึกคิดที่ใกล้เคียงกันซึ่งจากเคยได้รับความรู้ บทเรียนและเคยประสบปัญหาด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมาเช่นเดียวกัน จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันและมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินค่ามาตรฐานทางสถิติจะยอมรับได้

ตารางที่ 32 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเพศ ประชากรที่ศึกษา
จำแนกตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

	N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean
การมีส่วนร่วม ชาย	66	17.56	6.26	0.77
หญิง	43	20.40	7.20	1.10
	t	df	P	Std.Error Difference
EQUAL	-2.18	107	0.03	1.30
UNEQUAL	-2.11	80.93	0.04	1.34

Levene's Test for Equality of Variances : F = 2.439 P = 0.121

จากตารางที่ 32 พบว่าเพศชาย มีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ค่าเฉลี่ย 17.56 ส่วนเพศหญิง มีค่าเฉลี่ย 20.40 แตกต่างกันถึง 2.84 แสดงว่า เพศชาย และเพศหญิง มีความแตกต่างกันในด้าน การมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -2.18, P = 0.03$)

จากการเข้าไปสำรวจ และสังเกตในชุมชน พบว่า มีเหตุผลหนึ่งซึ่งผลักดันให้เพศหญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมากกว่าเพศชาย ทั้ง ๆ ที่เพศหญิงมีจำนวนน้อยกว่าเพศชาย แต่เนื่องจากโดยวิถีชีวิตประจำวันแล้วส่วนใหญ่เพศหญิงจะอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนมากกว่าเพศชาย ตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยแต่ในอดีตกาล มักยกหน้าที่การทำงาน จัดระเบียบรักษาความสะอาดของบ้านเรือนให้ผู้หญิงเป็นผู้จัดการงานบ้านงานเรือน หากผู้หญิงคนใดทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างเพียบพร้อมสมบูรณ์ก็จะได้รับยกย่องว่าเป็น “แม่ศรีบ้านแม่ศรีเรือน” และยังมีเหตุผลสนับสนุนอีกประการหนึ่งคือพบว่า ส่วนใหญ่เพศชายมักไม่อยู่บ้านเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้านซึ่งอาจออกไปทำงานต่างหมู่บ้าน ต่างตำบลหรือต่างจังหวัดเป็นประจำทุก ๆ วัน ดังนั้นเพศหญิงจึงมีโอกาสดำเนินการได้เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน ชุมชน ได้มากกว่าเพศชาย ดังนั้นจึงมีความแตกต่างกันระหว่างเพศชาย หรือหญิง ต่อการมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และมีค่าความคลาดเคลื่อนเป็นที่ยอมรับได้ในทางสถิติ

ตารางที่ 33 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับที่คืนที่ประชากรที่ศึกษาใช้ปลูกสร้างบ้านเรือน จำแนกตาม การมีส่วนร่วมต่อจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

N = 109

	N	\bar{X}	SD.	Std.Error Mean	
การมีส่วนร่วม	ต่ำกว่าถนน	73	17.16	6.34	0.74
	สูงกว่าถนน	36	21.75	6.61	1.10
	t	df	P	Std.Error Difference	
EQUAL	-3.50	107	0.001	1.31	
UNEQUAL	-3.45	67.25	0.001	1.33	

Levene's Test for Equality of Variances : F = 1.475 P = 0.227

จากตารางที่ 33 พบว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนต่ำกว่าระดับของถนนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 17.16 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนที่สูงกว่าระดับถนนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเท่ากับ 21.75 ซึ่งต่างกันถึง 4.59 แสดงว่ากลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าระดับถนนและกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนสูงกว่าระดับถนนมีความแตกต่างในด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.50, P = 0.001$) จากการเข้าไปสำรวจ สังเกตสภาพพื้นที่และบริบทชุมชน พบว่าโดยส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครัวเรือนที่ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่บนระดับที่คืนที่มีระดับต่ำกว่าระดับของถนนนั้นประสบกับปัญหาความเดือดร้อนจากน้ำท่วมที่มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับสูงกว่าถนน เนื่องจากความเดือดร้อนจากสถานการณ์ถูกน้ำท่วมซึ่งเช่นการถูกรบกวนจากสัตว์มีพิษ แมลงพาหะนำโรค การไม่ได้รับความสะดวกในการเดินทางติดต่อสื่อสารกับเพื่อนบ้าน รวมไปถึงระบบสาธารณสุขโลก ด้านรั้ว ซัด ไฟฟ้าถูกตัดขาด เป็นอุปสรรคกีดขวางให้หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่คืนที่ใช้ในการปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับถนนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนได้น้อย เพราะต้องใช้เวลาในการดูแลบ้านเรือนของตนเองก่อน และเนื่องจากบริบทชุมชนเป็นแบบเมืองกึ่งชนบท แต่ยังคงมีความ

เกี่ยวพันในระบบเครือข่ายที่ค่อนข้างสูง มีการช่วยเหลือกันในในขณะที่เกิดน้ำท่วมโดยที่กลุ่มหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับที่สูง ซึ่งมีความเดือดร้อนและกังวลใจน้อยกว่าจึงมีโอกาสดำเนินเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับที่ดินที่ใช้ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับถนน และมีค่าความคลาดเคลื่อนเป็นที่ยอมรับได้ในทางสถิติ ดังนั้นระดับความสูงของที่ดินที่ใช้ในการปลูกสร้างบ้านเรือนจึงมีความแตกต่างในด้านการมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่เป็นช่วงชั้นมาตรา

ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรนั้น จะต้องทำการหาคะแนนรวมของแต่ละตัวแปรก่อน ซึ่งจากการหาค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร ได้ทำการตัดข้อคำถามที่ทำให้คะแนนต่ำลงทิ้งไป ซึ่งจะเหลือตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 34 แสดง ตัวแปรตามจำนวนข้อคำถาม คะแนนมาก คะแนนรวม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร ที่สุด/ข้อ	จำนวนข้อ	คะแนนมาก	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน
การรับรู้ข่าวสาร	10	4	40	17.10	6.65
ความรู้	6	1	6	5.81	0.79
ทัศนคติ	6	3	18	17.73	1.05
การมีส่วนร่วม	7	4	28	18.68	6.76

เมื่อได้คะแนนรวมของทุกตัวแปรแล้วจะได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ดังต่อไปนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตารางที่ 35 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	อายุ	การศึกษา	รายได้	สมาชิกครัวเรือน	ระยะเวลาอาศัย	การรับรู้ข่าวสาร	ความรู้	ทัศนคติ	การมีส่วนร่วม
อายุ	1.000	-.549**	-.161	-.116	-.078	.069	-.231*	-.157	.027
การศึกษา	-.549**	1.000	.419**	.062	.115	-.079	.074	.084	-.007
รายได้	-.161	.419**	1.000	.166	.021	-.062	.099	.097	.042
สมาชิกครัวเรือน	-.116	.062	.166	1.00	-.023	.090	.062	.054	.153
ระยะเวลาอาศัย	-.078	.115	.021	-.023	1.000	-.117	.072	.012	.054
การรับรู้ข่าวสาร	.069	-.079	-.062	.090	-.117	1.000	-.106	-.007	.471**
ความรู้	-.231*	.074	.099	.062	.072	-.106	1.000	.754**	.007
ทัศนคติ	-.157	.084	.097	.054	.012	-.007	.754**	1.000	.073
การมีส่วนร่วม	.027	-.007	.042	.153	.054	.471**	.007	.073	1.000

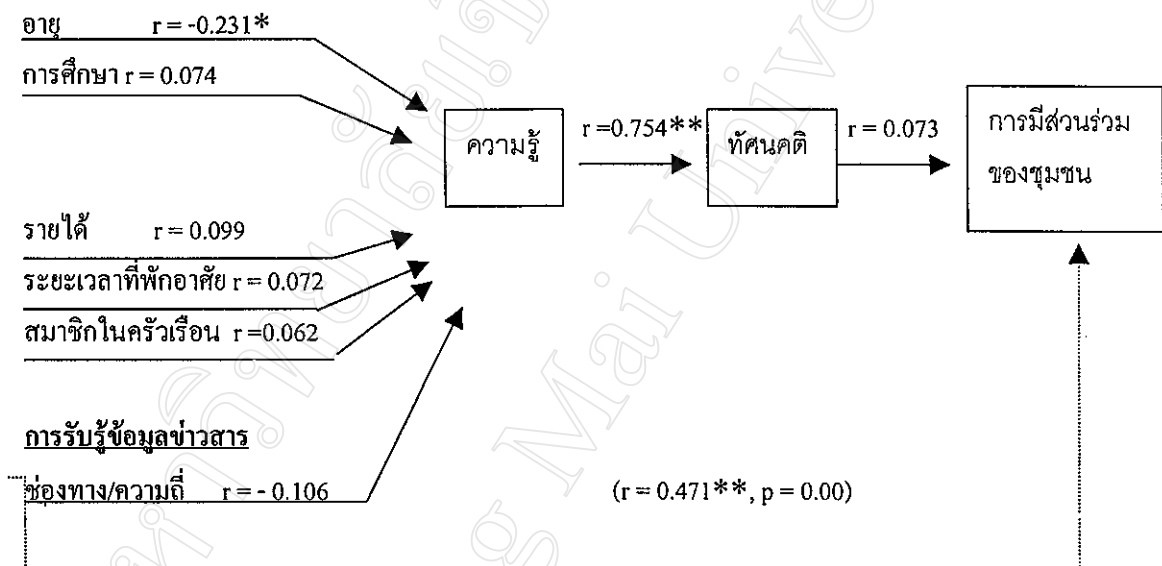
หมายเหตุ ** มีความสัมพันธ์ ที่ค่า sig ระดับ 0.01(2-Tailed)

* มีความสัมพันธ์ ที่ค่า sig ระดับ 0.05 (2- Tailed)

จากตารางข้างบนนี้สามารถอธิบายในรูปของกรอบแนวคิดตามค่าสัมประสิทธิ์ ระหว่างตัวแปรได้ดังนี้

แผนผังที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย สรุปการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้ดังนี้

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

หมายเหตุ เส้นประเป็นการเปรียบเทียบค่าความแตกต่างระหว่างตัวแปร และความสัมพันธ์ที่วัดขนาดและทิศทางของตัวแปร ที่ไม่อยู่ในกรอบแนวคิดและสมมุติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า

1. อายุมีความสัมพันธ์กับความรู้ระดับต่ำในทิศทางลบหรือทางตรงข้ามกับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.231, P = 0.016$) ซึ่งหมายความว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อยมีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมาก ในทางกลับกันหัวหน้าครัวเรือนที่สูงอายุกลับมีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมน้อย ซึ่งเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติเมื่อคนเราอายุมากขึ้นความสามารถในการจำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ย่อมมีลดน้อยลงจากเดิมไม่เท่ากับความสามารถในการจดจำขณะมีอายุน้อย เนื่องจากมีเหตุผลสนับสนุนอีกข้อหนึ่งคือ ข้อมูลจากตารางที่ 35 หน้า 90 พบว่าอายุ มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับ ระดับการศึกษา

$r = -0.549$ นั้นหมายความว่าคนที่อายุน้อยมีการศึกษาสูง ในทางตรงข้ามผู้สูงอายุมีการศึกษาน้อย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สูงอายุในบริบทชุมชน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาถึงร้อยละ 71.6 และไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 9.2 (ข้อมูลทั่วไปตารางที่ 3 หน้า 51)

2. การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.074$, $P = 0.447$) เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนได้รับการศึกษาด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และความรู้ด้านงานอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเฉพาะด้านจึงไม่สามารถเก็บประมวลเป็นความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ทั้งหมด

3. รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.099$, $P = 0.306$) เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนไม่ว่าเป็นผู้ที่มีรายได้สูงหรือต่ำก็ไม่มีผลต่อการมีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพราะหัวหน้าครัวเรือนที่มีรายได้สูงหรือต่ำต่างก็มีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป การเก็บเกี่ยวเอาสิ่งที่สนใจเข้าไปประมวลเป็นความรู้จึงไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกัน และมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินค่ามาตรฐานทางสถิติจะยอมรับได้

4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.062$, $P = 0.522$) เนื่องจากสมาชิกในครัวเรือนไม่ว่าจะมีจำนวนมากหรือน้อยก็ไม่มีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพราะในบริบทชุมชนบ้านตำบลดอนมูลเป็นแบบกึ่งชนบท ค่าใช้จ่ายค่าครองชีพในการเลี้ยงดูแลสมาชิกในครัวเรือนจึงไม่มีผลต่อการมีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนแต่อย่างใด เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินค่ามาตรฐานทางสถิติจะยอมรับได้

5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.072$, $P = 0.455$) เพราะระยะเวลาที่หัวหน้าครัวเรือนอาศัยอยู่ในชุมชน อาจมีผลต่อการรับรู้ปัญหาด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ขณะเกิดอุทกภัย ซึ่งการเกิดอุทกภัยมักจะเกิดขึ้นเพียงแค่ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น ถือได้ว่านานมากกว่าจะเกิดเหตุการณ์ขึ้นสักครั้งหนึ่ง จึงไม่มีผลต่อการมีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นเพราะว่าความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องเฉพาะด้าน และโดยส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครัวเรือนมีความสนใจในเรื่องอนามัยสิ่งแวดล้อมน้อยมองเห็นเป็นเรื่องที่ไกลตัว จึงจดจำข้อมูลข่าวสารด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมเก็บประมวลเป็นความรู้

ได้น้อย ผลการหาขนาดทิศทางของความสัมพันธ์พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อกันและมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินกว่าค่ามาตรฐานทางสถิติจะยอมรับได้ ($r = -0.106$, $P = .273$)

7. ความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย มีความสัมพันธ์ทัศนคติที่เกี่ยวกับจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยที่ระดับสูง และมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.754$, $P = 0.00$) สามารถอธิบายถึงรายละเอียดต่อไปได้ว่า ความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง นั่นคือหากหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ยิ่งมีความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมากย่อมมีทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมากตามไปในทิศทางเดียวกันด้วยนั่นเอง เพราะความรู้ที่หัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยเก็บสะสมไว้ ย่อมประมวลสรุปเป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิด เป็นความโน้มเอียงของความรู้สึกรู้สึกนึกคิด หรือ ทัศนคติ ที่อยู่ในจิตใจของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยเอง ดังข้อมูลตามตารางที่ 35

8. ทัศนคติที่เกี่ยวกับเรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.073$, $P = .453$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนสูงเกินกว่าที่มาตรฐานทางสถิติจะยอมรับได้ แสดงว่า ทัศนคติหรือความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่โน้มเอียงในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นเพราะทัศนคติเป็นเรื่องของความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่จะสรุปลงความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งอยู่ภายในจิตใจหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือนแต่ละคน บางคนมีบุคลิกภาพส่วนบุคคลที่เปิดเผยยอมแสดงพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมได้ตรงกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดนั้น บางคนมีบุคลิกภาพที่ปกปิดก็จะแสดงพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมไปอีกทิศทางหนึ่งได้ บางคนรู้ เข้าใจ สรุปขั้นตอนการอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ทุกประเด็น แต่ไม่ได้แสดงพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมออกมาให้ปรากฏเห็น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจ เวลาว่าง สภาพที่ฉุกเฉิน หรือในสภาวะจำยอมเมื่อมีสถานการณ์ที่บีบบังคับเช่นการที่บ้านเรือนของตนเองถูกน้ำท่วมมากและนานกว่าผู้อื่น ตลอดจนการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนด้วย ดังตารางที่ 18

จากผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ดังกล่าว ตามกรอบแนวคิดและสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้แล้วนั้น สรุปได้ว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ด้านจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับ

การมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในระดับค่อนข้างปานกลาง และความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย มีความสัมพันธ์กับ ทักษะคิดที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัยอยู่ในระดับสูงถึงสูงสุด ส่วนทักษะที่เกี่ยวกับการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชน ทั้งเพราะเงื่อนไขทั้งปัจจัยภายในและภายนอกของหัวหน้าครัวเรือนและชุมชน รวมถึงการได้รับการส่งเสริม เปิดโอกาสให้หัวหน้าครัวเรือนได้เข้าไปมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนได้มากหรือน้อยเพียงใด หรือการมีสถานการณ์การเกิดอุทกภัย บังคับค้ำคั่งที่กล่าวมาแล้ว นั้นเอง

นอกเหนือจากขอบเขตของกรอบแนวคิดและการตั้งสมมุติฐาน เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม จากผลการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระด้วยตนเองเป็นข้อที่สังเกตได้ดังนี้

1. พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนผู้ประสบอุทกภัย มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.549, P = 0.000$) แสดงว่า หัวหน้าครัวเรือนที่สูงอายุ มีระดับการศึกษาน้อย ในทางตรงข้ามหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุน้อย ซึ่งถือเป็นคนรุ่นใหม่ย่อมมีระดับการศึกษาสูง ซึ่งเป็นไปตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลในปัจจุบัน

2. พบว่า ระดับการศึกษา ของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับ รายได้ต่อเดือนของหัวหน้าครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.419, P = 0.00$) อธิบายได้ว่า หากหัวหน้าครัวเรือนมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเท่าใด ย่อมมีรายได้ที่สูงตามไปด้วย เพราะในสภาพปัจจุบันผู้มีการศึกษาที่สูงย่อมได้รับการยอมรับให้เข้าทำงานโดยให้ค่าจ้างที่สูงตามวุฒิการศึกษา

3. พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยถึงค่อนข้างปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.471, P = 0.00$) ซึ่งแสดงว่ามีความเข้มข้นของตัวแปรมีขนาดและทิศทางในทางเดียวกัน คือยิ่งมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้นโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมมากตามไปด้วย สามารถอธิบายในรายละเอียดได้ว่า หัวหน้าครัวเรือนมีการรับรู้ข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับน้อยถึงค่อนข้างปานกลางก็จะมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยถึงค่อนข้างปานกลางตามไปในทิศทางเดียวกันนั่นเอง

ทั้งนี้เพราะว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในบริบทชุมชนอยู่ในระดับช่วงน้อยถึงปานกลาง จากข้อมูลสนับสนุนในตารางที่ 21 และจากตารางที่ 34 ซึ่งพบว่ามีค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพียง 17.10 เท่านั้น จากคะแนนรวมทั้งหมด 40 คะแนน แสดงว่ามีการเผยแพร่ความรู้ด้านการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยผ่านสื่อ ประเภทต่าง ๆ น้อย

และสื่อมุ่งเน้นนำเสนอในด้านความบันเทิง หรือความรู้เรื่องอื่น ๆ เช่นด้านการเกษตร การประกอบอาชีพ มากเกินไป โดยมองข้ามความสำคัญและความจำเป็นของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University